

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 19. V Ljubljani, 15. oktobra 1891. Leto VIII.

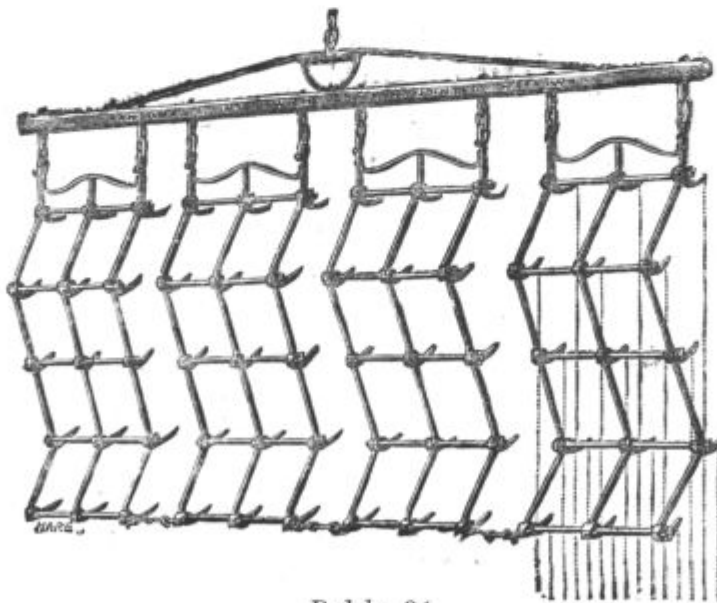
Obseg: Brana. — Opravila pri čebelnjaku meseca oktobra. — „Gospodarjevo oko pita živino.“ — Napenjanje živali. — Zdravilna moč čebelnega strupa. — Kako je rediti telice. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

Brana.

Pri obdelovanji zemlje potrebujemo mnogokrat tudi brano. Brana nam služi sedaj za rahljanje in drobljenje prsti, sedaj za zatiranje plevela; sedaj podvlečemo ž njo seme, a zopet drugokrat vlačimo kako prebujno rastočo rastlino. Z brano poravnamo preorano zemljo in drobimo kepe, čistimo travnike mahu i. t. d. Brana je torej silno važno kmetijsko orodje in mora biti taka, da svoje delo popolnoma dobro opravlja. Ker pa je zemlja zelo različna, umevno je, da morajo tudi brane biti zelo različne. Ne moremo priporočati kake brane kot v obče najboljše za vse slučaje, ampak v tem kraji bode ta, v drugem kaka druga najboljša. Brana, katera se morda v kakem kraji posebno dobro spopada, lahko je v kakem drugem kraji le malo vredna. Največ razločka pri branah je v njih velikosti in teži ter v dolgosti zob. Sicer je tudi oblika zelo različna, ali to ni posebne važnosti; glavna stvar je teža in pravilno zobovje.

Brana sestoji navadno iz okvira in zob; le takrat, kadar spnemo več bran, oziroma branskih delov (glej

podobo), potrebna je še spojna priprava ali skupna vaga. Branski okvir je ali lesen ali železen, isto tako zobje; vender pa so zobje večidel železni. Travniške brane sestojijo iz mnogih posameznih delov, ki so med seboj speti; vsak tak del ima po 1 ali 3 zobe na vsaki strani, na eni daljše, na drugi krajše. Zobje morajo biti pritrjeni v okviru tako, da mole ali naravnost navzdol, ali pa so nekoliko naprej nagneni, in če so robati, moli naj en rob naprej.

Podoba 31.

brazdo. V pod. 31. kaže zadnji (desni) del brane, kako naj bodo razvrščeni zobje. Podoba kaže štiridelno železno brano v siksak. Vzrok, zakaj da se spne več ožih bran skupaj, je ta, da se tako sestavljena brana bolj tal prijemlje. Če tla niso popolnoma ravna, pustila bi velika

Za lahko zemljo zadostuje tudi lahka brana z manjšimi zobmi, težka zemlja pa mora imeti tudi težko brano, ker se sicer pri vlačitvi kepe ne razdrobe. Imamo brane, ki tehtajo komaj do 15 kg., pa tudi take, ki tehtajo do 200 kg. Kmetovalec si mora seveda izbrati tako, kakršna je za njegovo zemljišče najprimernejša. Prav važno pa je pri vsaki brani, da ima pravilno urejene zobe. Vsak zob mora rezati svojo

brana marsikak prostor nepovlečen, tako pa se vsak del za se bolj zemlja prime. Ransomes je celó tako brano sestavil, da se vzgiblje po dolgem pri vsakem robu in prav dobro vlačí.

Da se kepe kolikor moči razdrobe, vlačiti je treba precej hitro; zato so za vlačenje konji boljši od volov. Zemlja za vlačenje ne sme biti niti premokra niti presuha. Če je premokra, se maže in zobje kepe le režejo, ne pa drobe; če je pa presuha, nočejo se kepe zdrobiti, ampak se ugibljejo zobovom. Prav dobro je, če se njive včasih tudi počez prevlečejo. F. Š.

Opravila pri čebelnjaku meseca oktobra.

Kdor je že konec septembra poskrbel za prezimovanje čebel, tega meseca pri čebelnjaku nima veliko opravila. Pogledati je pač treba včasih, ker miši in enake živalce tudi čutijo, da se zima bliža, ter tudi gledajo, kje bi našle pripravno gnezdo, in iščejo ga dostikrat v čebelnjaku, celo tudi v panji. Ni ga leta, da bi se tu in tam ne čulo, kako so miši pri tem ali onem brezskrbnem čebelarji gospodarile. Kdor ima prelahke panje in jih misli jeseni pitati, zdaj je še čas, ker večkrat so še topli dnevi. Kaj je treba za to storiti, glej pouk meseca septembra. Kdor je do zdaj čebele premalo odel in zapažil, naj tudi zdaj popravi, ker dnevi so čedalje hladnejši, še hladnejše noči in čedalje bolj dolge. O prezimovanju čebel je bilo tudi že rečeno, da, kolikor topleje so zapažene, tem boljše je. Pa ker nekateri tako lahko preslišijo, ali če tudi slišijo, tako radi pri svoji stari navadi ostanejo, ponavljamo še: Čebelarji glejte, da čebelam pripravite toplo stanovanje. Um in skušnja vas morata učiti, da vsaki stvari, bodi si človek ali žival, treba primerne toplote, drugače se ji slabo godi. Glej, čebela je tako rekoč poletna muha, in ali bo po zimi v hudem mrazu lahko prebivala, če ji človek ne dá, kar zimski čas vzame? Koliko toplote da, ali bolj prav, koliko mraza zabrani tanka, večkrat komaj pol palca debela deščica, lahko vsak sam presodi. Močen panj, če ima dosti čebel in medu, tak se preživi, ali reven z malo čebelami in malo medom največkrat pogine, če ne po zimi, pa ga spomladi kaka bolezen kot nasledek zadavi. Zatorej čebelarji, priskrbite svojim čebelam toplo zimsko odejo, da vam mali trud in postrežbo prihodnje leto obilneje povrnejo. Ne pravim, da je že tega meseca tako silno potrebno, včasih je še precej toplo; ali kakor za se, tudi za čebele ne pozabi: kolikor hujši je mraz, toliko toplejšo odejo jim je dati. S tem pa tudi ne mislim reči, da bi čebele vedno prekladal in bolj zapaževal, ne, čebele ljubijo pokoj, še posebno po zimi. Zato, ako jih misliš po zimi imeti v čebelnjaku, moraš jih že konec septembra vložiti in jih pri miru pustiti; le bolj po vnanjem moraš čebelnjak proti hudi burji in mrazu čedalje bolj zabraniti.

„Gospodarjevo oko pita živino.“

Učeni profesor doktor Julij Kühn je spisal izborno knjigo o umnem krmljenju govedi in na čelo jej zapisal stavek, ki je naslov temn spisu. Kühn podrobno in s številkami dokazuje, kak razloček je med uspehom krmljenja, kjer se krma določuje po znanstvenih navodilih, dejanskih izkušnjah in gospodarskih razmerah ter krmljenje in oskrbovanje živine nadzoruje gospodar sam, in pa med krmljenjem, kjer se ne pazi strogo na vse navedene reči. Ti dokazi so tako zanimivi in prepričevalni,

da jih čitalec z veseljem do konca prečita in si jih zapomni. Seveda teh pravil tukaj ne moremo ob kratkem razpravljati, ampak le naslovni rek si hočemo nekoliko ogledati in primerjati ga nekaterim našim gospodarskim razmeram.

Prva oseba v družini je gospodar. Gospodar je gospod in (v naših razmerah) večinoma oskrbovalec svojega imetja. V pomoč ima gospodar družino, bodisi domače ljudi (sorodnike, domačo družino) ali pa posle. Če bi bili ljudje omikani, lahko bi bilo gospodariti, ker bi vsakdo po svoji vesti izpolnjeval svoje dolžnosti po najboljši moči. Ker pa do tolike popolnosti nismo še prišli in menda nikdar ne pridemo, umevno bode vsakemu, da je v vsaki družini precej različnih misli in različno skrbnih in pridnih delavcev. Že po naravi sami ima za gospodarstvo največ skrb gospodar sam, potem pa v tistem redu, v kakršnem razmerji so posamezni udje družine z gospodarjem. Seveda je tudi mnogo izjem, in neredko meni se gospodar za svoje gospodarstvo najmanj. Take razmere so silno žalostne in imajo neizogibne ne-ljube posledice.

Če bi hotel pogledati v kako vas, ne bilo bi težko razvrstiti gospodarjev po njih gospodarskih zmožnostih, oziroma po njih skrbi za gospodarstvo. Seveda bi dotičnikom tega ne smeli povedati, ker se ima vsakdo le prerad za najpametnejšega. Drugače pa bi morali gospodarji soditi, če bi podrobno premišljali svoja gospodarstva v obče in vsako panogo posebe ter bi nje in njih gospodarski uspeh med seboj primerjali. Kjer bi bil uspeh dober, poiščejo naj se vzroki, da je mogoče posnemati, kjer pa je uspeh slab, zopet je treba poiskati vzroke, da se jih je moči varovati. Osebnostne razmere morajo se pri takih stvareh popolnoma potisniti na stran. Vender se le prerado zgodi, da ima priden, delaven in varčen gospodar mnogo zabavjalcev ravno zato, ker svoje gospodarske dolžnosti vestno izpolnjuje.

Gospodar mora skrbeti, da se dela v gospodarstvu pravilno razvrste in da se vsako delo o pravem času hitro in pravilno izvrši. Zato pa ne zadostuje, da gospodar pove, kaj bi bilo dobro, da bi se podelalo; družina potem svojevoljno dela; tudi ni prav, če šele takrat premišluje, ko ga kdo za delo vpraša, kaj bi se delalo. Kakor vsakdo ve, da po zimi, ko leži sneg na debelo po zemlji, ne bomo mogli orati, vlačiti, sejati i. t. d., da tudi ne bomo po leti v sobi pletli, predli, tkali i. t. d., ampak da ima vsak letni čas svoja posebna opravila, — ravno tako bi moral gospodar, opiraje se na časovne in vremenske razmere, za vsako delo naprej vedeti, kedaj se najlaže in najbolje opravi.

Res je, da včasih razmere red nekoliko zasučejo, ali tudi na take slučaje imel bi biti gospodar pripravljen, da takoj potrebno ukrene in vzdrži red v gospodarstvu. Kmetovalec, ki dobro pozna svoje gospodarstvo, ne bode prišel pri razdelitvi in odmerjanji del v zadrego. O pravem času bo naročil njih izvršitev in jo tudi zahteval o pravem času.

Velikost gospodarstva določuje gospodarju opravila. Veliki kmetovalec gotovo ne bode opravljal hlapčevskega dela, ker mora za obširno svoje imenje večinoma celo pri gospodarjenju dobiti pomočnika; pri srednje velikih posestvih ima gospodar tudi z gospodarjenjem zadosti opravila, da vzdrži red; mala posestva pa ne provzročujejo toliko skrbi, da bi gospodar ne mogel sam delati; večkrat se celo zgodi, da gre pomagat drugemu gospodarju, kadar je opravil svoja opravila. Malih posestnikov je pri nas največ, torej so tudi najvažnejši in njih pravilno ravnanje tudi zelo odločilno za splošne gospodarske

razmere. Tak gospodar mora torej tudi sam prijeti za delo. Večkrat se sliši, da dela gospodar za 2 ali 3 delavce, če prav ni posebno priden. S tem se hoče reči, da drugi toliko pridneje delajo, če je gospodar navzoči. Za koliko pa šele takrat dela, če je priden! Primerov poišče si lahko vsak sam v svoji vasi.

Skrben gospodar gleda, da se pridelki o pravem času in dobro spravijo, ter jih proda, kadar mu najbolj kaže. Zanikaren gospodar pa na vse to malo gleda, in prigodi se celo, da se mu to ali ono pokvari, da mu kedo kaj odnese, in prodaja, kadar se mu ravno prilika ponudi, naj si bode še pod tako neugodnimi pogoji. Ravno tako je pri stroških. Slab gospodar troši denar brez premisleka; kupi vsako reč, ki mu je všeč, in ko mu denar poide, čudi se, da je mošniček uže prazen, potreb pa ima še toliko. Dober gospodar ravna vse drugače. Preračuni uže prej, koliko bo primeroma skupil, pa tudi preračuni in dobro preudari vse potrebe. Razdeli jih v več razdelkov, na pr. v take, katerim je na vsak način zadostiti — za take mora biti denar; v take, katere sicer niso neogibno potrebne, pa bi vendar le bile koristne — za take se izda denar po moči; kar pa ne donaja nikake koristi, za to tudi ne troši denarja.

Iz tega vidimo, da mora gospodar imeti res silno bistro oko, da mora nadrobno pregledati vse gospodarstvo, da mora vsako najmanjšo stvar v gospodarstvu najbolje poznati, da mora dela pravilno razvrstiti, opravljati in nadzirati, pridelke pametno rabiti in z denarjem varčno ravnati. Ako bode gospodar gospodarstvu to, kar bi moral biti, vplivalo bode njegovo oko blagodejno na gospodarski uspeh in donajalo mnogo blagoslova. F. Š.

Napenjanje živali.

Kolikokrat se zgodi, da začne kako žival napenjati! Napenjanje provzroči navadno preobilno použita nepriemerna krma. Mlada detelja, oveta, mokra, segreta ali slanasta zelena krmila napenjajo največkrat. Ako se žival naužije takih krmil, začno se v želodci prekuhavati in preidejo v neko kipenje, pri katerem se razvijajo plini v veliki množini. Žival postaja vedno bolj napeta, nemirna in, če razvijanje plinov v želodci ne poneha, počí in pogine. To je seveda velik udarec za kmetovalca, posebno za takega, ki nima mnogo živine. Ako hočemo napenjanje zabraniti, skrbeti moramo, da ne krmimo živali s krmili, ki napenjajo.

Detelje, posebno mlade, ni dobro polagati same in mnogo, ampak najbolje jo je mešati s kakim suhim krmilom, na pr. s slamo; polaga naj se po malo in večkrat. Ako je mokra, naj se posuši in v krmilnici ne meče na kupe, da se ne segreje. Sploh naj se sveža krmila na tanko raztrosijo ali na lese denejo. Zato tudi ni dobro mnogo krmil nakositi in jih dlje časa hraniti; najbolje je, da se sveča krmila pripravljajo sproti. Nekateri priporočajo sejati med deteljo po nekoliko kumine, ker neki zabraní napenjanje.

Ako pa žival uže napenja, potem pa ji je seveda treba pomagati, da ne pogine. Proti napenjanju so različna sredstva, ki imajo vsa ta namen, da odstranijo iz želodca preobilne pline, nekatera jih posrčejo, oziroma pretvorijo, druga jih skozi odprtine odstranijo iz telesa. Kadar opazimo napenjanje, takoj je treba krepko drgniti žival s slamo, kar odpravlja plinove. Prav dobro in ceno sredstvo, katerega naj bi pri nobeni hiši ne mankalo, je apno. Vsak gospodar naj bi imel steklenico apnene moke. Žlico apna naj se dene v $\frac{3}{4}$ litra vode in da živali, ki

jo napenja, in prav mnogokrat bo s tem rešena. Enak uspeh se doseže s salmijakom. Priporočajo tudi podleskov razmok. Ker pa je strupen, kupiti ga je mogoče le z zdravniškim spričevalom v lekarni. 1 žličko te tekočine se pomeša z 10krat toliko množino vode, in to zadostuje za veliko govedo; teletu ali ovci pa se ne sme več dati nego 5 kapljic med vodo. Če bi to prvič ne pomoglo, kar pa se neki redkokedaj zgodi, sme se zdravilo šele čez kakih 20 minut ponoviti. — Včasih pa se napenjanje tako silno hitro hujša, da je treba plinom v vampu odpreti pot, da žival ne počí. Za to imamo dvoje pripravo: vbodalo (trokar) in pa požiralnikovo cev. Vbodalo je bodalcu podobno, na konci priostreno orodje, ki je vtakneno v cev (nožnico), na konci odprto. Napeti živali vtakne se vbodalo z nožnico vred v levo lakotnico v želodec; vbodalo se izdere, nožnica pa ostane notri, da odhajajo po njej plini iz živali. Človek, ki vbode napeto žival, stoji naj, kadar izdira vbodalo, tako, da mu ne puhnejo plini v obraz; nožnico pa naj drži s prsti, da je ne izdere z vbodalom vred. Nožnica se ne sme zamašiti. Vbodalo za goveda stane pri A. Pfanhauserji na Dunaji 1 gld. 50 kr. do 2 gld., za ovce pa 1 gld. 30 kr. — Požiralnikova cev je ovita z gladkim usnjem, na konci pa ima gladko, podolgasto bunčico (glavo), da laže drči po požiralniku. V cev je vtaknena palica. Ako hočemo rabiti za odstranjenje plinov požiralnikovo cev, postaviti moramo napeto žival tako, da stoji s prednjim koncem života precej više nego z zadnjim, zato da se nabere plini v prednjem delu žolodca. Nato se dene živali v gobec prečnik (gladek les, ki ima počez v sredi luknjo) in se priveže za roge ali za vrat, da žival ne more gobca zapreti. Sedaj se vzame cev, v kateri je vtaknena palica, potegne se nekoliko z milnico, da je polzka, in porine se skozi prečnikovo luknjo v goltanec in skozi požiralnik v želodec. Kedaj da pride cevna glava v želodec, čuti se v roki, katera cev drži. Ko se je to zgodilo, treba je stopiti na stran in izvleči palico; plini pa skozi prosto cev izpuhte ven. Pfanhauser*) prodaja požiralnikove cevi z vsemi pripravami vred po 6 gold. za goved, po 5 gold. za ovce.

F. Š.

Zdravilna moč čebelnega strupa.

Kdo ne pozna pridnih čebelic? Od spomladi do jeseni nabirajo si neutrudno ob lepem vremenu sladkega medu, da imajo za zimo potrebne hrane. Vrhu tega pa še razveseljujejo čebelarja s svojo živahnostjo. Kakšno skrb ima z njimi po zimi, da jo srečno prebijejo! Če predno mráz nastopi, zadela jih skrbno, da bi jih ne zeblo; potem pa jih hodi pridno opazovat, poslušat ob panje in jim donaja o potrebi hrane, da ne stradajo. Kako veselje spomladi, ko se toliko ogreje, da se morejo prašiti, in pozneje, ko začno rojiti! Kako poslušna, ali matica uže „poje“! Za vse leto ve, na kakem cvetu sedaj pa sedaj bero čebele, kakšen je med iz te in one rastline, koliko škoduje, če ta ali ona rastlina ne cvete o pravem času ali premalo. Jeseni pa preudarja, koliko bo imel ta ali oni panj medu, kako bi ubranil svoje čebele roparicam, in sto drugih misli roji mu po glavi. Če količak utegne, sede pred uljnjak in opazuje svoje ljube živalce. Pa ne samo čebelarjem tudi mnogemu drugemu ugaja pridna čebelica in njen sladki pridelek. Nekaj pa je, česar se marsikdo boji, dasi ni Bog ve kake nevarnosti, in to je čebelni pik. Čebelarji, ki so uže večkrat bili pičeni, ne menijo se mnogo zanj, bolj občutljivi ljudje pa od

*) Popoln naslov: A. Pfanhauser, Maschinenfabrikant etc. Wien, VIII., Strozsigasse, 41.

njega precej oteko. Oteklina se čez nekaj časa poizgubi, in s tem je stvar končana. Vender se zaradi nadležne otekline vsakdo varuje čebelnega pika.

Kakor je uže mnogokaj pojasnilo naključje, pokazalo se je tudi slučajno, da je čebelni strup izborno sredstvo proti udnici (revmatizmu). Naj omenim nekaj primerov, ki jih navaja „Dunajski kmetijski list“. Župana Kehla iz Arnstadta v Turingiji je tako zelo trgalo po desni roki, da jo je prav iz težka dvignil do glave. Slučajno ga piči čebela na palec pod noht, na kar mu oteče palec in potem še roka. Med tem pa je pojemaleo trganje, in čez pol ure je bil popolnoma zdrav. Po leti pa se je mož prehladil, ker se je premočil, in udnica se mu je povrnila. Hotel se je vedoma ozdraviti, kakor se je spomladi slučajno s čebelnim strupom. Pusti, da ga pičita dve čebeli na roko, in v četrti ure je bil zdrav. — Urednik „Ajhštedskega čebelarja“ (Eichstädter Bienenzeitung) je imel po eni roki tako hudo trganje, da niti sukneje ni mogel sam obleči. Nobeno zdravilo mu ni pomagalo, in zdravnik ga je tolažil z lepim vremenom. Lepo vreme je prišlo, bolečina pa je ostala. Sedaj gre k ulnjaku, da ga piči par čebel, in v nekaterih urah je bil zdrav. — Ed. Skorpil piše, da je dobil vsled hudega prehlajenja tako udnico v noge, da ga je mučila skozi šest let neprenehoma noč in dan, da se je komaj premikal; posebno hudo mu je bilo, ko se je delalo deževno vreme. Nobeno zdravilo mu ni pomagalo nič. Ker je bil prijatelj čebelam, imel jih je poln ulnjak in poskusil je vsako pametno novost, tako da je zelo napredoval ter daleč prekosil svojega soseda, sivega moža, starega čebelarja. Ta pa mu je zavidal in, če je le mogel, grajal mu je početje. Nekega dne mu reče sosed, da ima star panj, ki mu prav pridno roji, pa je tako hud, da mu ne more nič medu vzeti; poskusi naj torej on svojo izurjenost. Dasi se je pripravljalo ravno k nevihti in je Skorpil trpel silne bolečine v nogah, lotil se je vender le dela. Natakne si čebelarstvo čepico, nese panj na mizo pod senčno drevo in ga začne razdirati. Toda komaj se dobro pripravi, usujejo se okrog njega čebele in, ker mu drugod ne morejo do živega, opikajo ga prav skozi tenke letne hlače po nogah, da mu močno otečejo, če je bil prav vajen čebelnega pika. Ker razdražene živalce le niso odnehale, pobegniti je moral pred njimi na veliko veselje soseda čebelarja, ali še bolj vesel je bil Skorpil, ker od tiste ure je bil zdrav.

F. Š.

Kako je rediti telice.

Živinorejec naredi lahko iz telic, ako zna ž njimi prav ravnati, dobre molzne krave. Vender je le malokje videti, da bi jih prav redili; celo ne zmenijo se veliko za njih rejo. Zato pa ni čuda, da ne dajo pozneje takega užitka, kakeršnega bi lahko dajale ob pametni reji. Iz večine je mlada goved pri nas le slabo rejena in zanemarjena. Pa tudi, če jo predobro rede, ne bode za pravo rabo. Mlado žival krepko rediti, ali bolje rečeno, pitati, je gola potrata in nepridna zapravljenost. Tako žival je sicer veselje gledati, toda za dobro molžo ne bode nikdar.

Ako hočemo vzrediti dobre molzne krave, moramo nad pol leta stare telice polagoma privajati manj tečni krmi. Opuščajmo počasi pokladanje krepke in zelo tečne krme kakor ovsa, zdrobljenega žita, otrobov itd., kakeršna je bila odstavljenim in do pol leta starim telicam potrebna. Začnimo pa polagati več slame, sena in korenstva, kakor pese, repe itd. S takim krmljenjem se pričnejo razvijati mezgovnice (mlečnice) in vamp. To pa je poglavitni pogoj, ako hočemo vzrediti za molžo dobro

goved. Junce treba seveda drugače rediti. Gledati je, da žival zelo krepko uspeva in postaja močna za delo. Posebno močno naj se torej razvijajo mišce, kite in kosti. Ves drug namen pa ima reja telic, pri katerih je najbolj gledati da se jim razvijajo mezgovnice, ki so odločilne za poznejšjo mlečnost.

Telice je najbolje rediti po leti zunaj na paši; poleg tega pa morajo dobivati tudi potrebne krme v hlevu. Koder ni paše, tam je za uspešno rejo neogibno potrebno tekališče. Paziti je, da se telice ne rabijo prezgodaj za pleme, ker bi sicer zastale v rašči. Navadno so, kadar so 1½ leto stare, godne za pleme. Le posebno krepko razvite pripuščaš lahko, ko so leto dopolnile. Izkušnje uče, da postanejo zgodaj dorasle telice kaj dobre molznice.

Če je le mogoče, naj se gleda na to, da se prvokrat otelijo ob novi krmi, ker se tedaj vime lahko najbolj razvija, in ker to najlaže pospešuje mlečnost. Kadar se je telica ubrejila, treba jo je krepko rediti. Preslaba reja ji škoduje ves čas pozneje. Breja potrebuje telica največ tečne krme, ker mora živiti sebe in mlado bitje v sebi, ker mora rasti in razvijati se vime. Poleg tega jo je treba tudi pridno znažiti.

Razne reči.

— **Luknje v siru.** Dr. Weigmann se je prepričal z natančnimi poskusi, da se luknje v siru naredijo prvih štiriindvajset ur. Luknje nastanejo po nekakem vrenju. To vrenje provzroče neke bakterije, katere razkroje mlečni sladkor. Pri tem razkroji se dela ogljenčeva kislina. Če je v siru dosti teh bakterij, razkroje veliko mlečnega sladkorja in naredi se mnogo ogljenčeve kisline, in zaradi tega nastanejo v siru luknje.

— **Krompirjeve kali so škodljive govedu.** — Zdaj je čas za to, da opozorimo naše kmetovalce, kako škodljivo je krmljenje s takim krompirjem, kateri je uže poznal kali. Solanin je otrovna snov v krompirju, katera se nahaja posebno v kaleh. Kedar krmimo govedo s takim krompirjem, nastopajo enake prikazni, kakeršne pri neposrednem otrovanju s solaninom. Zato nikar ne krmiti s krompirjem, dokler ne otrebimo kali. Na Poznanskem so neke pokladali govedu tak krompir, ki je uže poganjal, pa je živina večinoma zbolela; popustila je pičo, razprla noge in povešala glave; oči so jej strmele in zarudele, in žila ji je jela nagleje biti. Ko so jo gnali iz hleva, omahovala je kakor v omotici, ali se celo zgrudila na tla. Ko so jej pa spremenili krmo, pokladaje jej sena, okrevala je žival navadno v šestih dneh. Vsakakor treba previdnosti, kedar spomladi krmimo govedo s krompirjem. Omenimo naj tudi, da krompir, ki je začel kaliti, zelo slabo redi.

— **Odpadki rogovja** so izvrstno gnojivo trti, ker imajo v sebi veliko dušca. Razpadajo počasi, to pa le koristi, ker takov gnoj služi trti več let. Če ni pregloboko pokopan, ne drži se vender dolgo ter se razkroji v dovoljni množini. Ne zadostuje pa, če samo takov gnoj uporabljamo, ker trta potrebuje tudi precejšnjo množino fosforne kisline in kalija, vsled tega naj se uporablja tudi pepel, kateri ima obilo prej imenovanih snovi.

— **Suho šotno prst** je dobro devati v gnoj na gnojišči, da popije gnojnico in zadržuje amonjak. Tudi se lahko rabi za steljo, da se prihrani slame. S samo tako prstjo brez slame se pa ne sme nastiljati, ker živinskih izmečkov tako ne pobere in ne posuši, da bi živina na suhem ležala, kakor je za zdravje potrebno.

— **Proti telečji driski** priporoča neki francoski kmetovalec zdravilo, katero je mnogo let uspešno rabil. Skuhal je 250 gramov riža in pa nekoliko kosmuljevih (agrasovih) korenin v 2 do 3 litrih vode ter dajal precedek zjutraj in zvečer

bolnim teletom, da so ga pila. Večinoma je ta čaj pomagal že drugi dan. — Vsako driskavo tele je treba postaviti na suh, gorek kraj samo in je z gorkim namolzenim mlekom napajati. Kiselkasto mleko že samo na sebi mnogokrat provzroči drisko. Snaga pa je prvi pogoj, da se ozdravi bolezen, katero največkrat provzroči nemarnost.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 230. vprašanje: Steklenice in vse potrebne reči za izdelovanje sodne vode za domačo porabo se dobodo pri tvrdki: „Carl Pochtler, Fabrik, Sodawasser-Apparate in Wien.“ Za domačo rabo, kjer sodne vode ni dobiti lahko, so ti aparati zelo umestni.

V Škofji Loki, 3. oktobra 1891.

A. Sušnik.

Vprašanje 233. Po Vašem priporočilu sem pustil kipeti svoj jabolčnik na grozdnih tropinah, in sicer sem vzel na vsak hektoliter mošta 1 kgr. tropin. Pridejal sem tudi na vsak hektoliter mošta 4 kgr. sladkorja. Kipenje je sedaj zelo burno, in bruhanje iz soda je že ponehalo. Prosim pouka, ali naj sedaj mošt pretočim in tropine odstranim? Mošt je bil narejen 5. oktobra. (P. R. v L.)

Odgovor: Mošta ne pretakajte, ker izkušnja uči, da potem kipenje precej skoraj popolnoma preneha in da se tak v kipenju moteni jabolčnik z največim naporom ne očisti do poletja. Iz svoje izkušnje Vam zagotavljamo, da nismo mogli v takem moštu z nobenim sredstvom zopet obuditi kipenja vlic temu, da smo ga imeli več dni v primerno zelo visoki, enakomerni toploti. Pustite sedaj svoj mošt lepo v miru ter ga zaprite, kakor smo v zadnjem „Vrtnarji“ priporočali, z vrečico napolnjeno s peskom, ali še boljše s kipelno veho. Grozodne tropine ne bodo prav nič moštu škodovale, če tudi dalje časa v njem leže, nasprotno, česlovna kislina, ki jo bodo oddale moštu, je jabolčniku zaradi trpežnosti, hitrega čiščenja in tudi boljšega okusa zelo potrebna. Mošt pretočite, kadar bo popolnoma pokipel, kar bode okoli božiča, če imate gorko klet. Na vsak način ga pa pretočite, predno nastopi spomladansko gorko vreme, ki zopetno kipenje obudi in lahko vzdigne drožje, kar moštu ni koristno.

Vprašanje 234. Prosim naznanila, kje naj bi kupil kipelnih veh? (A. D. v Z.)

Odgovor: Kipelnih veh doboste pri tvrdki „Administration der Weinlaube in Klosterneuburg.“ Ploščevinasta voha stoji 70 kr., steklena pa 1 gld. 20 kr.

Vprašanje 235. V našem obližji je letos živina pregestokrat obolela za napenjanjem. Spominam se, da sem nekje bral o neki cevki, ki se vtakne živini skozi požiralnik v vamp, da ji vetrovi odidejo. Kje je dobiti cev in kako se rabi brez nevarnosti? (J. K. v D. v pri R.)

Odgovor: Obširen odgovor na to vprašanje je v pričujoči številki v članku „Napenjanje živali.“ Enak članek s podobami smo priobčili v 12. številki „Kmetovalca“ l. 1887.

Vprašanje 236. Ne spominam se, da bi bilo katero leto na koruzi toliko snetja, kakor letos. Kaj je vzrok tej bolezni, ali je vreme ali obdelovanje krivo? (J. K. v D.)

Odgovor: O turščičnem snetju podajemo Vam ta le pouk: Bolezen, katera provzroči turščični snet, ne napade samo cvetja, ampak tudi listje in štible. Snet napravi bule, katere so napolnjene s trosom, ki sestoji iz črnega prahu. Ta prah je zelo škodljiv živalim, zato je paziti ob krmljenju s turščično slamo in ravno tako pri nastilanju. Po teh bulah se razločuje turščični snet od pšeničnega. Ker nastanejo na storži, zato ljudje mislijo, da se naredi iz zrnja, kar pa ni res. Črni prah je tros, kateri prenese bolezen na druge rastline, zato pazite, da se po nepotrebnem ne raztroša. Najpametnejše je vsako rast-

lino, katera je bolna, hitro uničiti. Snetjavost se prepreči, ako se turščično seme namaka pred setvijo eno uro v vodi, v kateri je na 100 delov $\frac{1}{2}$ dela bakrenega vitrijola raztopljenega. Vselej je pa paziti, da ne pride snetjava slama prejšnjega leta na njivo bodisi z gnojem ali kako drugače. Deževno vreme pospešuje snetjavost. Naposled še omenjamo, da je turščica toliko rajša snetjava, kolikor več let zapored raste na eni in isti njivi.

Vprašanje 237. Imam vrt obrnen proti večeru ter ga hočem zasaditi s sadnim drevjem. Prosim pouka, kake vrste drevje naj zasadim? (J. M. v D. pri C.)

Odgovor: Vaše vprašanje ni dovolj jasno, ker ne vemo, ali hočete vedeti, kake oblike drevje bi bilo prikladno za Vaš vrt, ali drevje katerih sadnih vrst. Glede oblik drevja Vam priporočamo za majhen vrt prtilično drevje, za večji vrt pa poldebelnato ali visokodebelnato drevje. Glede sadnih vrst pa omenjamo: Jablaue, češplje in češnje so glede zemlje manj izbirčne, hruška pa ljubi globok svet. Češplja na suhi zemlji ne rodi obilo, ona ljubi bolj vlažen svet. Vaših nadaljnih vprašanj glede setve sadnih koščic, vzgoje sadnega drevja i. t. d. pa tu ne moremo razmotravati, ker bi bilo preobširno. Izvolite se o tem poučiti v kaki strokovni knjigi, na pr. v „Vrtnarstvu.“, koje knjigo doboste pri naši družbi za 85 kr. s poštnino vred.

Vprašanje 238. Uže 20 let zvršujem kovaški obrt ter imam patent. Sedaj me pa silí okrajno glavarstvo iti v Ljubljano delat izpit. Ali je postava zaradi podkovstva iz l. 1873 spremenjena? Ali sem dolžan iti delat to izkušnjo? (J. R. Kovač v C.)

Odgovor: Zakon ni nič spremenjen, le glavarstvo je zamudilo Vas uže poprej siliti, da naredite izkušnjo iz podkovstva. Prav za prav mora vsak podkovski mojster dovršiti podkovsko šolo, in le za pričetek se je dovolilo starejšim kovačem, da zadostuje, če pridejo naredit samo izkušnjo. Ko bi bila okrajna glavarstva svojo dolžnost izpolnjevala, imeli bi danes uže vsi kovači izkušnjo in bi se danes t. j. čez skoraj 20 let nobenemu več ne smela izkušnja dovoliti, ampak moral bi iti v šolo ali nehati konje kovati. Bodite torej zadovoljni, da se postava strogo ne izpolnjuje, ter pojdite delat izkušnjo, kajti glavarstvo bi Vas celo lahko sililo, da morate iti na pol leta v podkovsko šolo, ali pa nehati konje podkavati.

Vprašanje 239. Kako je ravnati z endivijo v kleti, ker meni s'eharno leto vsa zvene in potem zgrije. Ali je povezano ali nepovezano v klet staviti, ali korenine otrebiti ter jo gosto ali redko saditi? (P. K. v S.)

Odgovor: Endivija se prispe v klet, in sicer v pesek precej, ko se je bati jesenske slane. Posamezne glavice se prispo lahko tako na gosto, da se druga druge dotikajo. Glave pa ne smejo biti povezane. Dlje nego do novega leta pa endivije ne bodete ohranili. Vse bolno in gnilo listje se mora pridno obirati.

Vprašanje 240. Ali raste radič po zimi v kleti v samem pesku, ali mu je treba tudi kaj gnoja? Jaz poskušam to in ono, a vender se mi nobeno zimo dobro ne ponese. (P. R. v S.)

Odgovor: Seveda ne zadostuje samo pesek, primešati je treba tudi nekoliko dobre gnojne prsti in podložiti konjskega gnoja, ki daje toploto. Gnoj pa ne sme biti pomešan s prstjo in peskom, ampak on služi le za toploto. Ako pa vzgajate radič v gorkem hlevu, pa gnoja niti ne potrebujete.

Vprašanje 241. Naznanite mi, kaj je vzrok pri moji čajevki, da noče cvesti. Stara je uže 4 leta ter cepljena na šipek ter presajena z vrta v lonec? kako naj ž njo ravnam, da bo pomladi cvela? (R. M. v R.)

Odgovor: Vzrok bode skoraj gotovo reznja, ker ste poganjke preveč krajšali. Čajevke cveto večinoma vrhu poganjkov, in bolj če jih režete, bolj delajo les, a tem manj cvetnih

popov. Priporočamo Vam brati izvrstno pisane članke „Nekaj o vrtnicah ali rožah gospoda P. Gillija v lanskem letniku „Vrtnarja“.

Vprašanje 242. V zadnjem „Kmetovalci“ sem bral, kako napreduje **pogozdovanje Krasa**. Pri nas je pa v tem pogledu zelo žalostno. Nemarni ljudje kvarijo svoje gozde, drugi zopet kradejo les, in razni škodljivi hrošči se pa širijo in uničujejo gozd ter polje. Dokler smo imeli čuvaja, bilo je še dobro, a sedaj je pa strašno. Ali deželna vlada ne more siliti občine, da zopet nastavi čuvaja? Na kak način naj bi vender zatirali škodljive hrošče? (F. L. v Št. V.)

Odgovor: Vlada, oziroma okrajno glavarstvo ne more siliti občine, da bi nastavila gozdnega ali sploh čuvaja. Žalibog so pri nas po mnogih krajih zelo žalostne razmere in župani ter njih svetovalci vse drugo počenjajo, samo tistega ne, kar bi bilo koristno občanom. Škodljive hrošče je lahko zatirati na razne načine, a vse zatiranje hasni le tedaj kaj, če se splošno vrši. Kaj pomaga, če posameznik otrebi svoj vrt ali posestvo škodljivih mrčesov, če pa pridejo novi roji škodljivcev s posestva nemarnega sosedu. Zaradi tega imamo deželni zakon, ki zapoveduje občinam splošno zatiranje škodljivih mrčesov, a kako malo je županov, ki bi ga zvrševali. Dasi je posamezen gospodar pod kaznijo zavezan hrošče in druge škodljive mrčese zatirati, je redkokedaj slišati o kakih kazni. kajti: Kjer ni tožnika, ni sodnika.

Vprašanje 243. Pred dvema letoma sem pričel s čebelarstvom, imel sem mnogo veselja, katero pa me je popolnoma minilo ob tukajšnjih razmerah. Pričelo se je namreč ob ajdovi paši strašno roparstvo, kar seveda ni čudno, ker pripeljali so k nam v ajdovo pašo nad 1500 panjev čebel. Prve so pripeljali 27. julija, a sredi septembra so bile še vse tukaj. Ali ni kak zakon, ki bi varoval domače čebelarje takega početja? (L. P. v Sp. B.)

Odgovor: Glede čebelne paše je bilo uže veliko pritožeb, a postavnih naredeb nimamo. Vse postavne naredbe glede čebelarstva izvirajo še iz časov Marije Terezije in so danes večinoma zastarele.

Gospodarske novice.

* † **Dr. Ivan Pitamic**, odvetnik v Postojni ter dolgoleten ud naše družbe, je umrl 9. t. m. Naj počiva v miru!

* **Premovanja govedi v Novem Mestu**, v Kočevju in v Il. Bistrici, ki so bila določena na 24., 26. in 29. dan meseca oktobra t. l., morajo se zaradi kuge na parkljih, ki se je zadnji čas zopet močno razširila, odložiti. Prosimo č. čitatelje, da obveste o tem vsakega, ki je namenjen gnati svojo živino na ta premovanja, a ni imel prilike zvedeti, da je premovanje odloženo.

* **Podružnična vzorna moštarna v Bledu** je pričela delovati 22. septembra. Ker letos v Radovljiškem okraju sploh ni bilo jabolk, nasprotno pa zelo veliko tepkov, ki so letos izredno lepe in velike, izdelovali so samo tepkov mošt. Od dne 29. septembra do 8. oktobra so delali v moštarni noč in dan ter do 15. t. m. naredili 17500 litrov tepkovca. Opozarjamo čitatelje na dotični članek v „Vrtnarji“, ki podrobneje poroča o delovanju moštarne.

* **Kupčija z jabolki** je bila letos na Kranjskem še precej živahna, a cene so primerne nizke. Trgovci so pričeli plačevati jabolka po 2 gld. 30 kr. 100 kgr. in so šele v zadnjem času prišli na 3 gld. Znana domača tvrdka v Ljubljani M. Pakič je kupila in odposlala na Nemško nad 100 vagonov jabolk. — Z veseljem nam je pa omenjati, da so letos po mnogih krajih pričeli izdelovati mošt in da se je o tej reči naredil na Kranjskem velik korak naprej, ki daje najboljše upanje za bodočnost.

* **Samostalni ribarski odsek** c. kr. kmetijske družbe kranjske je imel 1. oktobra t. l. svoj prvi občni zbor. Na dnevnem redu je bila volitev stalnega odbora, pregledovanje računov ter poročilo dosedanjega začasnega predsedništva. — Izvoljen je bil gospod prof. Franke za predsednika, gospod dež. nadinžener Witschl za podpredsednika, gg. A. pl. Kapus, Jos. Lavrenčič, Gustav Pirc in A. Schrey pa za odbornike. — Predloženi odsekovi računi se odobré. — Gospod prof. Franke je poročal o dosedanjem delovanju odseka sledeče: Odsek je dosedaj deloval le na Studenci, ki je deželna last, a prepučena odseku v ribarske namene, kolikor se tiče tamošnjih vodá. V tamošnjem ribnjaku, ki se polni s samo studenčnico in ki se zgreje do največ 16° C., bile so dosedaj ščuke, črnovke, klini, kapeljni in letos tudi dve postrvi. V odtoku ribnjakovem bile so ob letošnji lovi gorenje ribe, razen njih pa nekaj lipanov in 19 postrvi. Gospodarstvo v ribnjaku se bode tako uredilo, da se bodo ščuke iztrebile ter salmonide vložile. Ribnjak je zelo rodovit, zlasti je veliko postrank. Namen odsekovega delovanja bode: Nove vrste rib vpeljati ter oddajati po deželi uže nekoliko odrasle ribice. Letošnje pričetno delovanje ni bilo kaj uspešno. V posebne male ribnjake vložilo se je preko 14000 izvaljenih postrvic, ki so pa zaradi neumestne zapore, potem vsled kač, miši in podgan prav močno poginile. Odsek je prevzel od ribarskega društva 2500 ameriških ali šarenih postrvi, katere je pa vzgajal vsled skušenj z navadnimi postrvmi raje v koritih, kar se je prav dobro sponeslo. Odseku kaže v bodoče nastopne vrste rib po kranjskih vodah razširjati: Postrv (kojih ikre se bodo dobivale iz Bleda od g. Muhra, iz Kranja od predsednika in iz Idrije), ameriške postrv, salmo fontinalis, ostriza in sulca. — Najvažnejše odsekovo delo bode oislej vzgajanje rakov, kar se bode dalo tudi na Studenci prav dobro zvrševati, ker so razmere prav ugodne.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe Tuhinjske, ki bode 25. oktobra t. l. popoldne po cerkvenem opraviilu (ob 3. uri) v šolskih prostorih v Zg. Tuhinji.

Na zborovanje vabijo se vsi gg. udje in oni, ki nameravajo l. 1892. k družbi pristopiti.

V S P O R E D :

1. Nagovor prvomestnikov.
2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo.
3. O saditvi (presajanji) sadnega drevja; govori prvomestnik.
4. Nasveti posameznih udov.

V Zg. Tuhinji dne 8. oktobra 1891.

Matej Kljun, s. r.,
prvomestnik.

Tržne cene.

V Ljubljani z dne 14. oktobra 1891.

Pšenica gld. 8.77 kr., rž gld. 8.12 kr., ječmen gld. 4.06 kr., oves gld. 3.09 kr., ajda gld. 5.36 kr., proso gld. 4.71 kr., turšica gld. 5.30 kr., leča gld. 10.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 1 hektoliter.)

Krompir 100 kgr. gld. 2.23 kr.

Prasičje salo 66 kr., špeh svež 56 kr., špeh prekajen 64 kr., surovo maslo 70 kr., goveje meso 62 kr., telečje meso 60 kr., svinjsko meso 54 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

100 kgr. sena gld. 1.87 kr., slame gld. 2.14 kr

Na Dunaji do dne 14. oktobra 1891.

Pšenica gld. 10.50 kr., rž gld. 10.20 kr., ječmen gld. 7.40 kr., oves gld. 7.— kr., turšica gld. 6.70 kr., fižol gld. 9.25 kr., grah gld. 10.25 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Suhe češplje gld. 13.50 kr. 100 kilogramov.

Goveda (lepi voli) gld. 61.— kr. za 100 kgr. mesarske vage.

Prašičje salo gld. 55.50 kr. za 100 kilogr.

Špeh gld. 49.25 kr. za 100 kilogr.

Loj gld. 30.— kr. za 100 kilogr.

Goveje kože čez 50 kgr. težke gld. 47 do 48. od 40 do 50 kilogr. težke od gld. 41 do 42, od 35 do 39 kgr. težke po gl. 32 do 33 za kilogramov.

Kože od jagnet po 107 do 135 gld. za 100 komadov.

Méd 100 kgr. gld. 35.— kr.

Vosek 100 kgr. gld. 140.50 kr.

INSEERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalcu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmetkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljena pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljše noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljše kakovosti narede. (7—18)

! 100.000 !

sto tisoč najlepših 3, 4 in 5letnih smerekovih sadik, izgojenih v najhujši burji, toraj povsod dobro vspevajočih, prodaja tisuč po 2 gld. 50 kr., 3 gld. 50 kr. in 4 gld. 50 kr. in tudi ceneji ako jih kedo več skupaj naroči, (73—2)

Andrej Rován na Colu nad Vipavo.

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevsuica za sadno drevje in vrtnice v Gradcu.

(Ta drevsuica pripoznana kot ena najvišjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in prtiličnih: sadnega drevja, visokodebelnatega in prtiličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve: divjakov in podlag za prtilikove; jagodnega sadja; lepotilnega drevja in grmovja, drevja (8—19)

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

Cenike je dobiti zastonj in franko.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

Dr. J. Bleiweis: Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati. Cena 50 kr.

Nauk klavno živino in meso ogledovati. Cena 20 kr.

Gustav Piró: Mlekarstvo. Cena 10 kr.

Vrtnarstvo. Cena 1 gld., za ude 75 kr.

L. Porenta: Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. Cena 10 kr.

Adolf Trientl: Stelja in gnoj. Cena 10 kr.

W. Schleicher: Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne. Cena 10 kr.

M. Rant: Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov. Cena 10 kr.

Dr. Simon Strupi: Zininozdravništvo. Cena 1 gld. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem povzetju, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošt.

Vahnja Otok Helgoland Jastog
Sveto morje Ostrige
vsak dan sveži pravi mastni Sprot
Lizinc (60) kr.
HANOVIANSKO
LABA
ANGLIJA
HOLSTANSKO

Hitra pošiljatev po pošti za mala naročila:
Ural Kavijar $\frac{1}{2}$ kgr. gl. 1-90
biseri $\frac{1}{4}$ » gl. 13
Naravnost iz vode: dokazano sveži dohod v Avstrijo, 5 kgr. težek zavoj morskih rib $\frac{1}{4}$ gl. slaniki gl. 1-60.
Ostrige preko 50 komadov gl. 2.63.
Želé jegulja 5 kgr. gl. 3-65
Želé slanik 5 » » 1-75
Slanik za speči 5 » » 1-75
Jastog 5 » » 5-10
Losos 5 » » 3-55
Edvard Mayer, Altona.
Prava Moka kava.

Kava: Naravnost došla $4\frac{1}{4}$ kgr. 8 gl.
(76—1)

! Važno za kmetovalce !

Lekarnarja C. Blodig-a lužilo (68—4)

najzanesljivejša obramba proti snetljivosti

pšenice, ječmena, ovs, turšice i. t. d.

Cena zavoj, ki zadostuje za 1 novi cent semena 13 krajcarjev,

» » » » » 2 » » » 25 »

Glavna zaloga pri C. Blodig, drogerist v Gradcu.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Mestni trg št. 15.
Ljubljana.

Najnižje cene.

(43—11)

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v izvršitev vsih tiskarskih del, kot: knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani litografska dela v eni ali večih barvah. (11—6)

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo knjig za mladino ter razne muzikalije.

Cenik se pošlje zastonj in poštne prosto.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Lepa hiša (vila) par minut od Slatine na Štajarskem oddaljena je z zemljiščem vred prav ceno (za 5000 gold) na prodaj. Hiša je krasno ležeča na hribčku s prelepim razgledom na okolico, ima 6 sob v 1. nadstropji z elegantnim pohištvom, štiri sobe pri tleh, s prostorno kuhinjo, s shrambo za jed in s tremi zelo prostornimi in lepimi kletmi. Zemljišča sestojedečega iz vrta, sadovnika, travnika in njiv je 3 orale. Kupci naj se obrnejo na Dragoslav Sigl-a, hišnega posest. v Slatini na Štajarskem. (69)

Večje pesestvo išče na več let koj v najem Josip Koss v Kostanjevici na Dolenjskem. (70)

Ekonom, kateri je kmetijsko šolo doyršil z odliko, ter je zmožen slovenskega in nemškega jezika in se more izkazati s spričevali večletnega službovanja na velikih posestvih, išče službe. Ponudbe je poslati na Josipa Kossa v Kostanjevici na Dolenjskem. (71)

Spargelnove sadike, prav močne, naslednih vrst: „Zgodni erfurtski“, — „zgodni argentuil“ — in „Convers kolosal“ po 1 gold. 100 komadov priporoča F. Ogorevc pri Brežicah. (72)

Za vrte! priporočam gomoljke in korenine cvetic, katere se najboljše v jeseni sade na pr. hijacinte, tulipe, crocus, anemona, alium, borconia, funkia, gladiola, narcisa, lilija, montbretia, phlox, drittoma, viola itd. itd. F. Ogorevc pri Brežicah. (73)

Sadna drevesa, Za saditev v jeseni priporočam lepih, močnih, pravilno vzrejenih sadnih dreves, najboljših namiznih in tržnih vrst. Pritlikovih piramid na jamčeno prave pritlikovne podlage požlahtnjene. Velika zaloga divjakov eno in več letnih, vrtnic itd. F. Ogorevc pri Brežicah. (74)

Izvrstno Probstajsko in Šlanstedsko semensko rž ima na prodaj samo za svoje ude c. kr. kmetijska družba v Ljubljani in sicer 100 h_g po 14 gold. Odda se najmanj 25 h_g . (75)

Lepega pava ima oddati grajščinsko oskrbnitvo v Bledu. (76)

Fužina (kovačnica na vodi) v Zg. Tuhinji se odda takoj v najem. Fužina leži tik okrajne ceste in je edina kovačnica sploh v občini. Več se poizve pri Jos. Šmolnikarju v Zg. Tuhinju pošta Kamnik. (77)

6 lepih pavov in sicer 2 stara ter 4 mlade ima naprodaj Ivan Jamar. grajščinski oskrbnik v Črnem potoku, pošta Šmartno pri Litiji. (78)

Vse stroje za kmetijstvo in vinarstvo!

Pluge, brane, valjarje, sejalnice, zitikosne stroje, senene grablje, stiskalnice za seno, mlatilnice, gepelje, lokomobile, trijere, žitočistilnice, robkace, slamoreznice, stroje za žito tretji in repo rezati, mlina za sadje, stiskalnice za sadje, mlina za grozdje, vinske stiskalnice, stiskalnice za olive, škropilnice proti peronospori, stroje za sadje lupiti, sušilnice za sadje in zelenjad, vinske srkalnice, kletarsko orodje, pompe, krožne zage, decimalne in živinske vage, stroje za mleko posnemati, srkala, stroje za vrtati, stiskalnice za sladko krmo, stroje za prati, stroje za lan otrepati i. t. d.

☛ Vse v najboljši sestavi po fabriški ceni. ☛

== Jamčenje, olajšava plačevanja in oddaja na preskušnjo. ==

Tovarna strojev za kmetijstvo in vinarstvo

Ig. HELLER na Dunaji, (28—16)

II. Praterstrasse Nr. 78.

Slovenski, nemški in laški cenik, ki ima 144 strani in polno podob se pošilja na zahtevanje zastoj in franko.

Pošteni zastopniki se povsod sprejemajo.

Važno za posestnike lepnotih streh!

Patent-Starrtheer

(Stabilni katran)

je preskušena in zanesljiva maža za nove kakor stare poškodovane strehe od lepnice in za izolovanje proti vlagi. — Ž njim se mrzlo maže, ne postane mehek pri najhujši solnčni vročini in da ga ni potrebno potrositi s peskom kakor navadni katran. — Prodajamo strešno lepnico, strešni lak (kovinski katranov vosek), rdeči lak, lesni cement, strešni kit, asfaltovo smolo, premogov katran karbolinej in lesni katran.

☛ Vse po najnižji ceni. ☛

Tovarne kemijskih izdelkov v Turmitzu itd.
Dunaj, II., Scherzergasse Nr. 1/2. (33—8)

Opomnja. Za razkuževanje prodajamo: Kreolin, surovo karbolno kislino, karbolno apno, razkuževalni prašek, železni vitrijol kot najboljša obrambena sredstva proti kužnim boleznim. Navodila in cenike zastoj in poštne prosto.

Tinktura za želodec

katero pripravlja G. Piccoli, lekar pri „Angelu“ v Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček po 12 stekl. velja gl. 1-36, z 55 stekl. (zabojček 5 kg.) velja gl. 5-26. Poštne troške plačajo naročniki. Stekleničice po 15 kr. dobivajo se tudi v raznih lekarnah.

Odrašeni jemljejo na tešče po eno žlico na dan, otroci po eno kofetno z vodo pomešano. Učinek bo potem ali večji ali manji, kakoršna je narava dotičnika, in pokaže se ali preje ali pozneje. Zato treba se je vsakemu po svoji telesnosti ravnati, da tudi več ali pa še manj vzame. Ta tinktura ozdravi prav hitro bolečine v prebavnih delih; kot čistilno, telo odpirajoče sredstvo pa deluje bolj počasi in to šele čez nekaj ur.

Ako se naredi na dnu steklenice gošča, naj se pred porabo tinkture steklenica do dobrega pretrese. kajti ravno gošča sestoji iz onih snovij rabarbare, ki se izločijo iz sestavine zdravila.

Pri vživanji te tinkture treba natančno se držati zmernega, ne preobilnega uživanja jedil in pijač. Vsaka steklenica te tinkture ima utisnjeno ime izdelovateljevo (G. Piccoli, Laibach) in jej je pridejan popis o rabi v treh jezikih, na kojem ovitku je natisnjena postavno zavarovana znamka ali marka. (58—8)

Naroča se ta tinktura v lekarni G. Piccolijevi v Ljubljani na Dunajski cesti, kjer se po poštne povzetti najhitreje odposilja.

Bartheljev izvorni Karbolinej

je najboljša in najcenejša maža za les nepresežene kakovosti.

5 kgr. stoji 1 gl. 50 kr., 100 kgr. 16 gl. na Dunaji.

Lužilo za seme kot varstvo proti smetljivosti 1 zavoj za 100 litrov semena 15 kr., več skupaj tudi cenejši.

Mast za varstvo usnja, ki naredi usnje mehko, trpežno ter varuje pred mokroto in mrazom.

C. kr. patentovana mast za kopita, ki varuje kopita pred raznimi boleznimi.

1 kgr. stoji 80 kr., 5 kgr. 2 gl. 50 kr., 100 kgr. 40 gl. in sicer na Dunaji.

Mast za vozove mazati, olje za stroje i. t. d. se prodaja najcenejši.

MICHAEL BARTHEL & COMP.

na Dunaji, X., Keplergasse 20.

(Ustanovljena hiša l. 1781.)

Zaloga v Ljubljani pri bratih Eberl.

Dopisuje se slovenski. (67—4)